

**ИДЕЯТА НА ПРОФ. НИКОЛАЙ КОВАЧЕВ
ЗА ПРЕПОРЪЧИТЕЛЕН РЕЧНИК НА ЛИЧНИТЕ ИМЕНА
У БЪЛГАРИТЕ И ДНЕШНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ
НА СЛУЖБИТЕ ЗА ИМЕНУВАНЕ**

Мария Ангелова-Атанасова (ВТУ "Св. св. Кирил и Методий")

Грижата за съхраняване на националната специфика на именната система у българите беше основен проблем за проф. Николай Ковачев. Воден от тази идея, която определяше основните параметри на научните му дирения през последните десетилетия от научния му път, той не само създаде един уникален труд, какъвто и по мнението на рецензентите му у нас и в чужбина е Честотно-етимологичния речник на личните имена у българите (1995), но и един неотпечатан негов първообраз, наречен Препоръчителен честотно-етимологичен речник на личните имена. Ако днес, 10 години срез създаването му, се връщаме към тази му идея, то е заради констатацията, че при очертаващия се безспорен възход на науката за имената у нас, е налице огромен дефицит на знания от тази област. Очевидно някъде връзката се къса и е потребно да си дадем сметка точно къде става това и какво може да се предприеме.

Този обемен ръкопис, оставен от автора за съхранение в Центъра по българска ономастика при ВТУ, който след смъртта му с основание носи неговото име, имаше цел не само да представи пълни данни за честотността, времето на поява, езиковия произход и значението на всички имена до 1980г., употребени за период от 90 г. повече от един път, но и чрез специално ошрифтяване да подчертае имената, които според автора са неизменна част от българската именна традиция и следва да бъдат препоръчвани за имена на новородени. Тази идея в никакъв случай не е свързана с някакво усъвършенстване на практиката да се ограничава избора

чрез по-разширена именна номенклатура, а по-скоро да се даде възможност на всеки родител преди да впише в съответните документи избраното от него име, да има възможност на място, във всяка служба за регистрация да прочете научната информация за имената, между които се колебае, и да направи окончателния си избор на основата на повече конкретни антропонимични знания. Ръкописът беше представен на кръга от участници в поредната Кръгла маса по ономастика във В. Търново през 90-те години, отзивите за него бяха добри, но той така и не получи финансова подкрепа за съответното издаване и тиражиране, т.е. не получи шанс да постигне целите на създаването си. Днес си позволявам да насоча интереса на специалистите към този неиздаден ръкопис, защото виждам в неговия замисъл заложен грижата за бъдещето на българската именна система, която с времето става все по-сериозна както за специалистите ономасти, така и за служителите в регионалните служби ГРАО и за законотворците.

Може ли 10 години по-късно ръкописът да ни бъде полезен? Да! Центърът по българска ономастика може да допълни информацията за честотността на имената и за последните 2 десетилетия и да го превърне в един прекрасен справочник за личните имена у българите през XX век. С оглед на нуждите на службите по именуване могат при МЛИ да бъдат включени възможните варианти на бащини имена, образувани от съответното мъжко ЛИ. Това до голяма степен ще ограничи случаите на спорове с родители как да бъде записано бащино име от Олег, Хари, Тони и под., които не само създават проблеми на служителите, но и на родителите, а и са често основание за съдебни дела, които по правило родителите печелят. Такъв род проблеми следва да бъдат дискутирани и решени не от един специалист, а от кръг специалисти. Окончателният вариант на този речник трябва да бъде обсъден от ономастичното общество в България и тогава да получи възможност за отпечатване и тиражиране. Големият проблем обаче не е в това кой, как и кога ще създаде такъв безспорно много полезен източник на информация, а кой ще осигури финансирането на неговото издаване в тираж и на цена, достъпни за съответните служби, които трябва да се снабдят с него. В това вече виждам потребността от държавна грижа и намеса. Не е тайна, че у нас от езиковедски изследвания никой не печели. Самият

автор на споменатия речник получи 5 безплатни авторски екземпляра от изданието от Филологическия факултет на ВТУ. Ще подчертая, че той беше много щастлив да види един от значимите плодове на своя труд отпечатан, па макар и само в 500 екземпляра, продавани само в университетската книжарница на ВТУ. Беше и огорчен от факта, че толкова малко хора могат да научат за съществуването му. Проведената анкета също свидетелства, че дори студентите с филологически интереси не са и чували за него. Чия е вината за това? Прословутата мизерия на сегашното ни битие? Едва ли! — толкова пари се харчат за футбол например. Наистина ли държавата ни не отчита ползата и потребността от такива трудове или просто нехае за бъдещето на имената ни.

Отговорите на тези въпроси ще станат ясни през следващите години. Считам, че те далеч не са грижа на тесния кръг от специалисти. Сигурна съм само, че България има не само своите патриоти, но и винаги ще има всеотдайните си учени, които ще развият науката за имената на световно равнище, независимо от материалното си битие.